

”Ju mer dom spottar på mej desto snabbare kommer jag blomma...”

Projektbeskrivning:

1. Problem- och syftesformulering

Projektets syfte är att utveckla deltagande och icke-linjära former av dokumentärt berättande. Tyngdpunkten ligger i förhållandet mellan narrativ och deltagande. Jag vill i forskningen utveckla en ny logik för representation av verkligheten genom att använda konstnärliga metoder för att navigera berättelser som utvecklas dynamiskt över tid och i samspel med lokala förutsättningar. Projektet undersöker nya representationsformer och former av dokumentär berättarlogik, relationen mellan det dokumentära berättandet och deltagaren vid navigering och interaktion, till skillnad från traditionellt dokumentärt arbete där jag som dokumentärfilmare konstruerar en viss diskurs om verkligheten för en passiv publik. Avsikten är att bidra till en mer direkt mediaproduktion genom att lyfta fram och utveckla en deltagande konstnärlig metodologi som redan vid första arbetsdagen ger avtryck i samhället, istället för att ge publiken en tolkning av verkligheten serverad på en biosalong i city.

För att undersöka hur jag genom deltagande digitalt och socialt distribuerade uttrycksmedel kan skapa ett dokumentärt berättande som använder den mångfald av former och plattformar som erbjuds med bibehållen konstnärlig höjd, börjar jag med ett avstamp i traditionen. En fransk dokumentärfilm kommer att närläsas och remixas, *Le Joli Mai* ”Sköna maj” från 1963 av Chris Marker och Pierre L’Homme. På den tiden utmanade Direct Cinema förhållandet mellan inspelningsmedia och verkligheten bland annat genom sin användning av ny synkroniseringsteknik och handhållna 16mm-kameror. Idag står vi på en ny teknisk tröskel som håller på att transformera berättandet. Vad betyder den digitala utvecklingen och nya deltagande uttrycksformer på internet för den filmiska gestaltningen? Hur utvecklar vi ett samtida dokumentärt berättande sprunget ur dokumentärfilmens tradition men samtidigt omformulerat i det nya medialandskapets demokratiska praktiker?

Mitt fokus är människors möten (eller brist på möten) i norra respektive södra Botkyrka, från det personliga livet till sociala och politiska frågor som är relevanta för vår tid. Botkyrka kommun söder om Stockholm har fler invånare med utländsk bakgrund än med svensk (56 % år 2014 enligt SCB). I norr finns miljonprogramsområden och i söder landsbygd, det är en kommun med tydliga motsättningar och i mitt valdistrikt i söder röstar en av fem väljare på Sverigedemokraterna. ”Långt ifrån lagom” är den slogan man valt för att marknadsföra kommunen, men de etniska och socioekonomiska förutsättningar som finns i Botkyrka är på flera sätt typiska för många platser i landet, även om kontrasterna där inte framträder lika tydligt. Jag vill undersöka vardagslivet i Botkyrka, människors rutiner, farhågor och drömmar blottlägger på ett konkret sätt relationen mellan individ och samhälle. Forskningen ska bedrivas under två år och inkluderar närstudier av film och teori, praktiska experiment, workshops och seminarier.

2. Kunskapsbildande strävan

Det finns en växande intresse för konst som en metod för offentlig dialog och som ett medel för att skapa öppna plattformar för dialog. Konst som medel för civil dialog och samhällsbyggande har nyligen utforskats, problematiserats och utvecklats i ett antal projekt (Jackson, 2011, Metzger, 2010; B Stimson & Sholette, 2007; Widoff & Lobell, 2011). I deltagande konst är publiken engagerad direkt i den kreativa processen, som aktör eller medskapare. Andra tolkningar och benämningar på denna typ av konst är socialt engagerande konst, *Community art*, dialogbaserad konst, relationell estetik, eller en konst som konverserar, beroende på vilka aspekter av deltagande som avses. Inom transmedia och innovativt dokumentärt berättande används ofta begreppet interaktivitet för att benämna publikens deltagande i berättandet och den konstnärliga processen. Nya interaktiva former av dokumentärt arbete tvingar oss att se över våra antaganden om den pas de deux som råder mellan representation och teknik med ett viktigt resultat: förmågan att se världen med nya ögon. Innovation är avgörande i den kreativa tillämpningen av ny teknik och i den impuls som leder dokumentära berättare att uppfinna nya tekniker. För att få perspektiv på den mångfald av former och plattformar som erbjuds och utforska det dokumentära berättandet med bibehållen konstnärlig höjd, utgår jag från ett exempel: *Le Joli Mai* ”Sköna maj”, en fransk dokumentärfilm från 1963 av Chris Marker och Pierre L’Homme. Med början under våren 1962, strax efter

det algeriska kriget, filmade Marker och L'Homme 55 timmar slumpmässiga intervjuer med människor på gatorna i Paris. Frågorna, som ställs av den osynliga Marker, sträcker sig från deras personliga liv till sociala och politiska frågor som är relevanta för tiden. Beläget i gråzonen mellan personlig essä och ett mer objektivet dokument, är filmen både ett porträtt av en stad och en anklagelse mot ett sätt att leva. Förutom att vara ett av de viktigaste verken om den franska reaktionen på det algeriska kriget, är filmen också en reflektion över relationen mellan individ och samhälle. När Marker och L'Homme började filma den 1 maj 1962 började de i skuggan av berömda föregångare. Året innan hade en film producerats med exakt samma utgångspunkt: *Chronique d'un été* "Den sommaren" (1960) av Jean Rouch och Edgar Morin. Rouch och Morin förändrade förutsättningarna för den franska filmen genom att införa ny teknik (en prototyp av Coutant-Éclair 16mm-synkroniseringskamera gjord speciellt för filmen) och en ny filmstil. Med hjälp av en lätt bärbar kamera var det nu möjligt att filma ljud och bild samtidigt i stort sett på vilken plats som helst. Dessa innovationer förebådade en ny typ av informell, improviserad dokumentärfilm i närmare kontakt med den verkliga världen. Men snarare än att naivt visa världen "som den är", insisterade de på att behålla ett kritiskt förhållningssätt starkt präglad av subjektivt närvaro.

Hur kan då överföringen mellan olika konstnärliga tekniker och genrer koppla det dokumentära berättande till personliga historier i en komplex samtid? Deltagande digitala och socialt distribuerade uttrycksmedel är en möjlighet, men mer än trettio år av forskning på nätverksteknologi visar att förhållandet mellan kommunikation och gemenskap är bred och komplex. Detta är uppenbart i forskningsområden såsom *Community Informatics*, *Social Computing* eller *Computer Supported Cooperative Work (CSCW)* djupt rotade i tolkande och pragmatiska tillvägagångssätt (e.g. Wenger 1999, Kling, Rosenbaum, och Sawyer 2005; Suchman 2007). Många tillskriver denna känsla av kris i samhället med bristande kontakt mellan människor till den breda tillgänglighet och användning av informations- och kommunikationsteknik (IKT) i allmänhet och sociala medier i synnerhet (Putnam 2000, Carr 2008, Turkle 2012). Mot bakgrund av denna minskade känsla av kontakt mellan människor i samhälle i samband med användning av informations- och kommunikationsteknik, kan platsbaserade teknologier ses som en del av lösningen (t ex Struppek 2006, Schroeter 2012; Carroll 2015). Här kan det noteras att IKT typiskt inte tar hänsyn till fysisk omgivning, särskilt inte de unika egenskaper som traditionellt har utgjort social interaktion och en känsla av solidaritet med lokalsamhällen. På samma gång förblir fysiska utrymmen och geografiska sociala band en viktig faktor för lokalsamhällen som exemplifieras i begreppet *Placemaking* (exempelvis Project for Public Places), för intellektuella rötter i begreppet (Jacobs 1961; Whyte 1980).

Locative Media gör det möjligt för människor att dela och få tillgång till lokalt relevant information på plats till en digital dimension till gemensamma utrymmen såsom torg och parker. På så sätt har de potential att förändra hur människor ansluter till sin närmiljö och lokalsamhället genom att skapa nya kommunikationskanaler och kollektiv väcka medvetenhet, ändra uppfattningar och återansluta människor till lokala platser och lokala samhällen på ett sätt som kan skapa nya former för medborgarengagemang och deltagande (Foth 2008, Schroeter och Foth 2009; Dalsgaard och Halskov 2010; Salim och Haque 2015). *Mixed Reality* är en del av *Locative Media* som har varit en del av denna diskurs under de senaste åren (Rouse 2015). *Mixed Reality* som ibland kallas hybridverklighet, är en sammanslagning av verkliga och virtuella världar för att producera nya miljöer och visualiseringar där fysiska och digitala objekt kan samexistera och interagera i realtid. Blandad verklighet sker inte bara i den fysiska världen eller den virtuella världen, utan är en blandning av verklighet och virtuell verklighet, som omfattar både *Augmented Reality* och förstärkt virtualitet. Men hur förändras konstnärsrollen i detta berättande? Tas ett steg tillbaka eller måste konstnärens subjektsposition bli ännu tydligare? Vad kan motivera deltagarna? Vad kräver det av etiska avvägningar, ramar i berättandet och bibehållna nyanser?

Relaterad samtida svensk konstnärlig forskning bedrivs bland annat av Magnus Bærtås, Konstfack med "Mikrohistorier" som studerar videoessäns form och Karin Hansson, KKH/SU "Föreställningar om det gemensamma" som undersöker skillnader och likheter i betydelsen och upplevelsen av gemensamt och offentligt.

3. Kritiskt förhållningssätt och reflektion

Jag har valt en analytisk ram för att förstå termer som makt och deltagande, en ram tagen från statsvetenskapen och kritiken av Habermas deliberativa demokratimodell av Mouffe (1999) och Fraser (1985). I denna demokratiska ideologi handlar förbättrat politiskt deltagande om att dela makt: dela förmågan att utöva sin vilja

gentemot andra människor. Det handlar om demokratisk rättvisa, omfördelning av resurser från de som har till dem som inte har. Det handlar om representation och erkännande i offentligheten där politiska problem definieras i hegemoniska diskurser (ibid). Eftersom motstridiga intressen inte bara existerar mellan människor och grupper av människor, men också existerar inom oss, finns dock en demokratisk potential i det faktum att ingen identitet helt kan förena en grupp. Dryzek (2005) föreslår därför framtagandet av en deliberativ demokratimodell som beaktar gruppens antagonism och individuella skillnader. I detta perspektiv är dokumentärt berättande ett sätt att göra rum för konflikter, men också ett sätt att öppna platser för en omförhandling av antagonistiska identiteter.

Berättandet blir ett sätt att rymma konflikter, identifiera metoder och verktyg som både kan bidra till att ge individer möjlighet att hitta andra med liknande intressen att tala med, men samtidigt skapa en möjlighet att flytta från ett rum och ett perspektiv till ett annat, och från en maktposition till en annan. Haraways (1988) begrepp situerad kunskap (situated knowledge) är central för idén att kunskapsproduktionen alltid är inbäddad i en kultur och tolkas utifrån ett perspektiv. Att använda deltagande som en del av den dokumentära arbetsprocessen handlar också om att få en så informerad förståelse av situationen som möjligt. Att dela makten över processen kan också ses som en sätt att motivera delaktighet genom ägande. Ägande i denna mening fokuserar inte i första hand på äganderätten; snarare innebär det att ha inflytande och kontroll över beskrivningen av den egna verkligheten. Light (2013) beskriver deltagande i berättarprocessen som en känsla av ägarskap, i termer av identitet, ansvar och konstnärligt skapande. Mkabela (2005) pekar på relationsaspekter av motivationen och menar att det är ägande baserat på den sociala gemenskapen som motiverar deltagarna att lägga tid och engagemang i processen.

Projektets övergripande mål är att genom experiment utveckla metoder för interaktivitet och deltagande inom dokumentärt berättande och aktivera samt skapa nya samband mellan publik och källor, liksom forma konversationer som tar oss förbi förutfattade meningar om varandra och platsen vi befinner oss på. Jag vill bidra med kunskap om hur överföringarna mellan olika konstnärliga metoder och ny teknik kopplar det dokumentära berättandet till personliga historier i en komplex samtid och synliggöra deltagandet i de dokumentära processerna i en tid då ord, ljud och bild flyter samman till en digital ström. Berättande är idag viktigt som ett sätt att navigera, och genom att relatera till designforskning, och medie- och kommunikationsvetenskap skapas ny kunskap om konstnärens/regissörens förändrade subjektposition.

Titeln på projektet, "Ju mer dom spottar på mej desto snabbare kommer jag blomma..." är ett citat från hiphopmusikern Kapten röd och präglar det projekt jag söker medel för. Jag har bott och verkat i Botkyrka sedan 2004 och driver på fritiden tillsammans med min man Eldtomta småbruk. Som kulturarbetare är jag ofta inbjuden att hålla workshops och seminarier i norra Botkyrka: Jag har deltagit i seminarium på Riksteatern i Norsborg, hållit workshops och varit handledare på Subtopia och Fanzingo i Alby, undervisat på Xenter i Tumba och samverkat med Mångkulturellt Centrum i Fittja och Botkyrka konsthall i Tumba. Institutionen för film och media inne i Stockholm city där jag arbetar har utlokaliserat kursverksamhet till Botkyrka, i miljonprogramsområden med hög arbetslöshet och många medborgare med rötter från hela världen. En just nu aktuell debatt i Botkyrka handlar om att Försäkringskassan planerar att stänga sitt kontor i Norsborg, trots de lokala politikernas protester, men även rättegången mot en 18-åring som kastat en handgranat mot en polisbil och mordet på en ung musiker har senaste veckorna dragit medias intresse mot norra B. I södra Botkyrka där jag bor är det lugnt med avseende på medias rapportering och intresset från kulturinstitutionerna att göra projekt är i denna del kommunen är nästintill obefintligt. Söker man på mitt namn på hitta.se kan man läsa om livsstilen i den här delen av Grödinge: Området domineras av gifta par utan barn, 20-34. Medelinkomsten är 24 964 kr vilket är 8% lägre än genomsnittet i Sverige. Vanliga intressen är motorsport, jakt, meka med bilar. Valdistriktet röstar borgerligt och SD får 57% fler röster än rikssnitt. När kommunen stängt byskolan och sagt upp de kommunala dagmammorna tog jag själv över hyreskontraktet och startade en föräldrakooperativ barnomsorg. Det är inte ett Fab-Lab men inte långt ifrån, vi saknar 3D-skrivare men har getter på skolgården och barnen sover utomhus under bar himmel i vår äppellund.

I projektet vill jag undersöka om det finns liknande känsla av att vara spottad på i norra och södra delarna av kommunen, och om det med hjälp av experiment inom konstnärlig forskning finns förutsättningar för blomning här. För att blottlägga platserns likheter och skillnader kan sammanslagning av verkliga och virtuella världar användas för att producera nya miljöer och visualiseringar, där fysiska och digitala objekt samexisterar och interagerar i realtid. Sådana hybridformer av media kan skapa nya tankemönster och reflektionsytor.

Deltagande och icke-linjära former av dokumentärt berättande, berättelser som utvecklas dynamiskt över tid och i samspel med lokala förutsättningar är en avgörande och viktig del för den demokratiska processens fortlevnad i en tid där traditionella sätt att utöva demokrati genom föreningsarbete, röstdeltagande och politiska demonstrationer ständigt minskar i betydelse.

4. Metodval

Projektets genomförande delas in i två delar. I första delen ingår närstudier av film och research där jag utgår från deltagaren och deltagarens motivation och upplevelse. Dialog i researchen inför dokumentärt berättande är grundläggande. Botkyrka är en snabbt växande kommun med tydliga klyftor mellan norr och söder, mellan individ och samhälle. Hur kan denna komplexa verklighet förstås och beskrivas? Vilka världar träder fram i berättandet från norra och södra Botkyrka? Hur ser det ut? Mitt gestaltungsarbete fokuserar sedan på att öppna dörrar mellan dessa världar. Med avstamp i dokumentärfilmens tradition undersöker vi vardagsliv i Botkyrka genom att tillsammans med de som bor här göra experiment inom *Immersive media* eller som det blir på svenska *uppslukande media*: deltagande och icke-linjära former av dokumentärt berättande, mini-berättelser och datavisualisering. *Mixed Reality* och *Locative* eller platsbaserad media. Andra delen omfattar det praktiska arbetet med tre experiment där berättelsen bestämmer formen. Materialet fastställer vilka berättande tekniker som används, och inte vice versa. Delaktighet ger en utökad verktygslåda som kan förstärka tydligheten, öka engagemanget och skapa en direkthet i det dokumentära berättandet. Den konstnärliga utmaningen vidgas till att förstå vad som motiverar deltagarna och vad det kräver av etiska avvägningar, ramar i berättandet och bibehållna nyanser.

Vi undersöker hur överföringen mellan olika konstnärliga tekniker och genrer kan koppla ihop det traditionella dokumentära berättande med personliga historier i en komplex samtid. Vi gör konstnärliga experiment med deltagande berättande och icke-linjära former och använder ny teknik för den audiovisuella presentationen. Vi undersöker hur dokumentärfilmens roll förändras genom detta sätt att berätta, innebär det att ta ett steg tillbaka eller måste subjektpositionen bli ännu tydligare?

För mig är det dokumentära berättandet ett sätt att förstå min egen upplevelse av världen, att utveckla ett språk för att dela denna bild med andra, för att på så sätt möjliggöra en kollektiv kunskapsutveckling som vidgar min förståelse av verkligheten ytterligare. Konsten handlar i detta perspektiv om en grundläggande undersökning av min egen perception och deltagande metoder för att ständigt destabilisera min egen världsbild med hjälp av andra. Det är min enskilda subjektposition som möjliggör en vidare dialog med den situation som utforskas. Här kan verket vara startpunkten för denna dialog, eller så kan dialogen starta tidigare i själva arbetsprocessen. Förståelsen av varför människor deltar i olika konstnärliga projekt är i allmänhet vaga. Hur kan man kommunicera maktfördelningen inom deltagande dokumentärt berättande? Är makt och ägande det viktigaste eller den personliga kopplingen till frågan, att det är något som engagerar djupt och har en inverkan på din förståelse av dig själv?

Samarbeten med lokala aktörer är avgörande och i många fall redan etablerat.

5. Offentlig granskning och återkoppling

Tyngdpunkten ligger i förhållandet mellan narrativet och deltagandet, och i forskningen utvecklar vi en ny logik för representation av verkligheten, använder konstnärliga metoder för att navigera berättelser som utvecklas dynamiskt över tid och i samspel med lokala förutsättningar. Vi bidrar till en mer direkt mediaproduktion genom att lyfta fram och utveckla en deltagande konstnärlig metodologi som redan vid första arbetsdagen ger avtryck i samhället. I en blogg vill jag berätta utförligt om processen och har för avsikt att där fortlöpande publicera intervjuer med såväl deltagare som konstnärer, akademiker och politiker. Mitt arbete sker i dialog med kollegor på institutionen för film och media och inom forskningen på Stockholms konstnärliga högskola. I min tidigare roll som vicerektor och prefekt på Stockholms dramatiska högskola har jag varit med att bygga upp en labb-verksamhet <http://stdh.shop.textalk.se/sv/bocker/labbtanken.html> och jag har för avsikt att skapa workshops i Botkyrka under arbetes gång som en del av Media-labbets kursutbud.

6. Tidplan

2016

ansökan om VR-medel inlämnad men jag fick nej, jag sökte och fick forskningsmedel från SKH för HT 2016
research på plats i Botkyrka
närstudier av film
teori

praktiska experiment med deltagande i det dokumentära berättandet

bloggande med intervjuer

workshops

2017

nya ansökningar om medel från VR, KK-stiftelsen, SKH mfl.

praktiska experiment med deltagande i det dokumentära berättandet

bloggande med intervjuer

workshops

seminarier

Sammanfattning (max 100 ord):

Forskningsprojektet syftar till att utveckla deltagande och icke-linjära former av dokumentärt berättande genom närläsning av film och teori, praktiska experiment, workshops och seminarier. Botkyrka söder om Stockholm är en kommun med tydliga klyftor mellan nord och syd, individ och samhälle. Hur kan denna komplexa verklighet förstås och beskrivas? Då motstridiga intressen inte bara finns mellan människor och grupper utan också finns inom oss ger det en demokratisk potential det faktum att ingen identitet helt kan förena en grupp. John Dryzek föreslog utveckling av en deliberativ demokratimodell som tar hänsyn till gruppens antagonism och individuella skillnader. I detta perspektiv blir berättandet ett sätt att öppna utrymmen för en omförhandling av antagonistiska identiteter.

Redovisning och återkoppling inom SKH:s olika verksamheter:

Processen dokumenteras i en blogg som går att följa på vår Play-kanal, projektets olika delar fördjupas och problematiseras i workshops med lärare och studenter i samarbete med labben inom SKH, en valbar kurs på temat att skildra verklighet planerar institutionen att ge och då även som fristående kurs och slutligen öppna seminarier när projektet kommit en bit på väg. De interaktiva och deltagande dokumentära experiment som produceras inom projektet ger forskningsunderlag och utvecklingsmöjligheter för framtida metoder att demokratisera berättandet inom film, radio och konst. Ett konkret arbetsmaterial bildar underlag för andra att bygga vidare på, i både pedagogisk och konstnärlig kunskapsutveckling. Kunskap om hur överföringen mellan konstnärliga metoder och ny teknik kopplar ihop det dokumentära berättandet med personliga historier i en komplex samtid. Resultaten bidrar till en mer direkt mediaproduktion genom att lyfta fram och utveckla en deltagande konstnärlig metodologi.

Att synliggöra deltagandet i de dokumentära processerna i en tid då ord, ljud och bild flyter samman till en digital ström. Berättande är idag viktigt som ett sätt att navigera. Genom att relatera till designforskning, och medie- och kommunikationsvetenskap skapas ny kunskap om konstnärens/regissörens förändrade subjektsposition. Resultaten bidrar till kreativa och nyskapande förhållningssätt där teori och praktik korsbefruktar varandra. Betoningen på möjligheter i kollektivt skapande kan också bidra till en utökad förståelse för experimentella aspekter av konst och öppna för en tvärkonstnärlig korsbefrukning. Resultaten synliggör samarbeten och bidrar till en ökad kunskap om kreativa processer i grupp.

Redogörelse för eventuella medsökandes roll/er i projektet:

Ewa Cederstam är filmfotograf i projektet men jobbar även som regissör och producent. Vi har ett långt samarbete bakom oss. Vid sekelskiftet gjorde vi filmen *Lortsverige 2000, en resa i Lubbe Nordströms fotspår*. Filmen

gjordes för att undersöka läget i landet genom en något skruvad undersökande journalistik. Filmen leker med genrer och där Lubbe åkte bil tog vi helikopter och hans stugknackande ersatte vi med enkäter i moderna bostadsområden. Ewa är aktuell med filmen *Föröware*.

Katarina Eismann är konstnär och arbetar i projektet med de deltagande aspekterna i berättandet. Vi har samarbetat kring dokumentationsprocesser inom konstnärlig utbildning och just nu har hon en utställning på Moderna Museet i Malmö. Sedan 2008 arbetar Katarina Eismann med *FOLDOUT* – ett gränsöverskridande projekt som har vuxit fram genom en rad olika samarbeten i syfte att undersöka hur minnen och erfarenheter av krig överförs och ärvs mellan generationer, hur det är att växa upp i skuggan av krig och vilka möjligheter som finns att bearbeta minnen utifrån en annan tid och plats.

Datavisualisering, Grafisk design, Programmering och kompetens inom gränssnitt för webb kommer att köpas in som konsulttjänster.

Bilaga: Referenser

Filmer:

Le Joli Mai "Sköna maj"(1963) Chris Marker och Pierre Lhomme.

Chronique d'un été "Den sommaren" (1960) Jean Rouch och Edgar Morin

Litteratur:

Jackson, S. (2011). Social works: Performing art, supporting publics. New York: Routledge. Retrieved from <http://libris.kb.se/bib/12107896>

Metzger, J. (2010). Konstnärliga rum i samhällsplaneringens processer [Artful spaces in the processes of spatial development]. In A. Magnusson (Ed.), Att dela ett samhälle. Stockholm: Konstfrämjandet.

Stimson, B., & Sholette, G. (2007). Collectivism after modernism: The art of social imagination after 1945. (B. Stimson & G. Sholette, Eds.). University of Minnesota Press.

Widoff, A., & Lobell, M. (Eds.). (2011). Skiss: konst, arbetsliv, forskning: nio rapporter [Sketch: art, workin life, research: nine reports]. Stockholm: Konstfrämjandet.

Wenger, E. 1999. Communities of Practice: Learning, Meaning, and Identity. Cambridge: Cambridge University Press.

Kling, Rob, Howard Rosenbaum, and Steve Sawyer. 2005. Understanding and Communicating Social Informatics: A Framework for Studying and Teaching the Human Contexts of Information and Communication Technologies. Medford, NJ: Information Today.

Suchman, Lucy. 2007. Human-machine Reconfigurations: Plans and Situated Actions. New York: Cambridge University Press.

Putnam, Robert. 2000. Bowling Alone, the Collapse and Revival of Civic America. New York: Simon & Schuster.

Carr, Nicholas G. 2008. The Big Switch: Rewiring the World, from Edison to Google. New York, NY: W. W. Norton.

Turkle, S. 2012. Alone Together: Why We Expect More from Technology and Less from Each Other. New York: Basic Books.

Struppek, Mirjam. 2006. "The Social Potential of Urban Screens." Visual Communication 5: 173–188.

Schroeter, Ronald. 2012. "Engaging New Digital Locals with Interactive Urban Screens to Collaboratively Improve the City." In Proceedings of the ACM 2012

Conference on Computer Supported Cooperative Work, 227–236. New York, NY: ACM.

Carroll, John M., Blaine Hoffman, Kyungsik Han, and Mary Beth Rosson. 2015. "Reviving Community Networks: Hyperlocality and Suprathresholding in Web 2.0 Designs." Personal and Ubiquitous Computing 19 (2): 477–491.

Jacobs, Jane. 1961. The Death and Life of Great American Cities. New York: Random House.

Whyte, William Hollingsworth. 1980. The Social Life of Small Urban Spaces. Washington, DC: Conservation Foundation.

- Foth, Marcus, ed. 2008. *Handbook of Research on Urban Informatics: The Practice and Promise of the Real-time City*. Hershey, PA: Information Science Reference.
- Schroeter, Ronald, and Marcus Foth. 2009. "Discussions in Space." In *Proceedings of the 21st Annual Conference of the Australian Computer-Human Interaction Special Interest Group*, 381–384. New York, NY: ACM.
- Dalsgaard, Peter, and Kim Halskov. 2010. "Designing Urban Media Facades: Cases and Challenges." In *Proceedings of the SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems*, 2277–2286. New York, NY: ACM.
- Salim, Flora, and Usman Haque. 2015. "Urban Computing in the Wild: A Survey on Large Scale Participation and Citizen Engagement With Ubiquitous Computing, Cyber Physical Systems, and Internet of Things." *International Journal of Human-Computer Studies* 81: 31–48.
- Rouse, R., Engberg, M., JafariNaimi, N., and Bolter, J. 2015 "MRx: An Interdisciplinary Framework for Mixed Reality Experience Design and Criticism." *Digital Creativity* 26 (3/4). doi:10.1080/14626268.2015.1100123.
- Hansson, Karin. 2013. "[Art as Participatory Methodology](#)." *Tidskrift för Genusvetenskap [Journal for Gender Studies]* (1), 24–47.
- Mouffe, C. (1999). Deliberative democracy or agonistic pluralism? *Social Research*, 66(3), 745–758.
- Fraser, N. (1985). What's critical about critical theory? The case of Habermas and gender. *New German Critique*, (35), 97–131.
- Haraway, D. J. (1988). Situated knowledges: The science question in feminism and the privilege of partial perspective. *Feminist Studies*, 14(3), 575–599.
- Light, A., Hill, K. J., Hansen, N. B., Hackney, F., Halskov, K., & Dalsgaard, P. (2013). Exploring the dynamics of ownership in community- oriented design projects. In *C&T '13* (pp. 90–99). Munich: ACM.
- Mkabela, Q. (2005). Using the afrocentric method in researching indigenous African culture. *The Qualitative Report*, 10(1), 178–189.
- Länkar:
Project for Public Places, http://www.pps.org/reference/what_is_placemaking/